

спричиняє розлад артикуляційних рухів язика, м'якого піднебіння й голосових зв'язок;

- заїкання (розлад мовлення у вигляді затримки звуків, складів і їх повторення внаслідок судом м'язів мовленнєворухального апарату), яке найчастіше виникає в дитинстві після переляку, інфекцій, інтоксикацій тощо.

У разі заїкання на аудитивному рівні судовий експерт спостерігає відхилення від норми під час дихання, фонації або артикуляції. Дихання людини часто стає асиметричним, парадоксально частим за рахунок різкого скорочення фази видихання.

Найчастіше в експертній практиці ми спостерігали, що внаслідок сильного стиснення голосових зв'язок голос того, хто заїкається, є твердим і вибуховим; інколи — дряблість голосових зв'язок, що виявляється у монотонному, немелодійному мовленні.

Як наслідок цілої низки захворювань центральної нервової системи мовлення людини може набувати ознак хворобливої поспішності (квапливості). Це порушення мовлення людини характеризується різким підвищенням темпу мовлення, нечіткою артикуляцією.

У повсякденному житті в процесі спілкування між собою ознаками розпізнавання голосу та мовлення людей (мовців, дикторів) на слух часто є не тільки голосові розрізнення у тембрі голосу, його висоті або інтенсивності, а й розрізнення, що виявляються в артикуляції мовленнєвих звуків.

Проаналізовані порушення у мовленнєвому апараті виявляються як у тембральних та інтонаційних характеристиках, так і в артикуляції, і можуть бути характерними ознаками індивідуальності голосу та мовлення людини.

Незважаючи на те що проблема аномалії та патології голосу та мовлення людини дуже важлива й актуальна як із практичної точки зору, так і з пізнавальної, вона й до сьогодні ще далека від розв'язання та має стати в майбутньому предметом спеціального експертного дослідження.

Список використаних джерел

1. Нейман Л. В., Богомільский М. Р. Анатомия, физиология и патология органов слуха и речи : учеб. для студ. высш. пед. учеб. завед. / под ред. В. И. Селиверстова. Москва : ВЛАДОС, 2001. 224 с.
2. Рамишвили Г. С. Речевой сигнал и индивидуальность голоса. Тбилиси : Мецниереба, 1976. 183 с.

І. І. Шепітько,

кандидат юридичних наук, старший викладач Військово-юридичного інституту
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
провідний науковий співробітник ННЦ «ІСФМ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна
e-mail: Shepitko.i.01@gmail.com

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРТНИХ МЕТОДИК ТА ТЕХНОЛОГІЙ В СУДОВО-ЕКСПЕРТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Досліджено можливості застосування експертних методик та експертних технологій в судовій експертизі. Визначено сутність і зміст експертної методики та її роль у судово-експертній діяльності. Звернено увагу на технологічний бік проведення судових експертиз і технологію руху експертного провадження в судово-експертній установі.

Ключові слова: експертна методика, методика експертного провадження, судова експертиза, експертна технологія, технологія експертного провадження, судово-експертна діяльність.

Abstract. Application possibilities of expert methods and expert technologies in forensic science are studied. The essence and content of expert methodology and its role in forensic activity are determined. Attention is paid to technical side of conducting forensic examinations and tools, techniques of expert proceedings in a forensic science institution.

Keywords: expert methodology, methodology of expert proceedings, forensic examination, tools and techniques of expert proceedings, forensic activity.

Аннотация. Исследованы возможности применения экспертных методик и экспертных технологий в судебной экспертизе. Определены сущность и содержание экспертной методики и её роль в судебно-экспертной деятельности. Обращено внимание на технологическую сторону проведения судебных экспертиз и технологию движения экспертного производства в судебно-экспертном учреждении.

Ключевые слова: экспертная методика, методика экспертного производства, судебная экспертиза, экспертная технология, технология экспертного производства, судебно-экспертная деятельность.

Виконання судово-експертного дослідження передбачає застосування різних засобів. У системі засобів судово-експертного дослідження важливе місце посідають: а) методи експертного дослідження; б) експертні методики; в) експертні технології [6, с. 93].

Поняття «експертна методика» є одним з основних у судово-експертній діяльності. Воно привертає увагу дослідників і, незважаючи на достатню розробленість, постійно коригується [5, с. 31]. Результати анкетування та інтерв'ювання судових експертів (за результатами дослідження В. М. Шерстюк) дали змогу встановити їх відношення до експертних методик. Так, 73 % опитаних вважають, що експертні методики виконують свої функції, а 27 % посіли протилежну позицію [6, с. 96]. Із метою оптимізації роботи експертів, створення належних умов для використання під час проведення експертних досліджень надійних і перевірених практикою експертних методик в Україні запроваджено їх відповідний Реєстр.

Існують різні визначення експертної методики. Методику розглядають як «сукупність взаємозв'язаних способів та прийомів доцільного проведення будь-якої роботи» або як «документ, який описує послідовність методів, правил і засобів виконання роботи» [5, с. 31]. Експертна методика — це система приписів (категоричних або альтернативних) з вибору і застосування в певній

послідовності і в певних наявних чи створюваних умовах методів і засобів вирішення експертного завдання [1, с. 290]. Іншими словами, експертна методика є системою приписів, системою вказівок.

Деякі дослідники застосовують термін «методика експертного дослідження». У цьому плані методику визначають як систему рекомендацій з вибору та застосування методів дослідження об'єктів цього роду (виду) судової експертизи і формування необхідної матеріально-технічної бази дослідження. Методика експертного дослідження з конкретної справи (конкретна методика) формується під час дослідження на підставі загальної методики дослідження даного роду (виду) і досвіду експерта з урахуванням конкретного експертного завдання [4, с. 41].

Експертна методика — система методів (приймів, технічних засобів), які застосовує судовий експерт у певній послідовності під час дослідження об'єктів судової експертизи для встановлення фактів, що відповідають предмету судової експертизи певного роду, виду та підвиду [2, с. 475]. Класифікація експертних методик має таку чотирирівневу систему: типові експертні методики, загальні експертні методики, окремі та конкретні експертні методики [2, с. 476].

Доволі актуальним є визначення структури (змісту) експертної методики. Зокрема, існує думка, що систему експертної методики утворюють послідовні стадії: попереднє (підготовче) дослідження; роздільне (аналітичне) дослідження; експертний експеримент; порівняльне дослідження та формулювання висновків; оформлення перебігу та результатів експертного дослідження висновком [5, с. 33].

Судову експертизу можна розглядати з технологічного боку як певний технологічний процес та застосування різного роду технологій (інформаційних, цифрових, телекомунікаційних тощо). Термін «експертна технологія» є доволі новим. Однак, терміни судової експертизи — не лише базовий інструмент вирішення експертних завдань, це ще й мова спілкування та взаємодії експерта з усіма учасниками судового процесу, від якого залежить кінцевий результат і вирішення найскладніших проблем і ситуацій, що виникають у судовій діяльності [3, с. 2]. Відсутність інформаційної взаємодії у стадії експертного провадження, коригування завдань, подання додаткових матеріалів і відомостей різко знижує якість експертного висновку. На

сьогодні головна проблема такої взаємодії полягає в тому, що замовник (орган дізнання, слідчий і суд) не знає або погано знає можливості судової експертизи, а виконавець (експерт) не знає, що саме потрібно слідчому та суду [3, с. 6].

Із методикою експертного дослідження (експертною методикою) певною мірою пов'язане поняття експертної технології. Уперше ввести в науковий обіг цю наукову категорію запропонували науковці Київського НДІСЕ М. Я. Сегай і В. К. Стринжа, які розглядали експертну технологію як спосіб організації проведення судової експертизи в експертній установі, синонім експертного дослідження, сукупність управлінських, методологічних, техніко-оформлювальних рівнів [5, с. 33].

Сьогодні застосовують різні терміни, що позначають технологічний підхід до судової експертизи. Зокрема, окрім «експертна технологія» застосовують терміни «технологія судово-експертної діяльності», «технологія експертної діяльності», «технологія експертно-управлінської діяльності», «технологія експертного провадження», «експертна технологія правозастосування» та ін. На наше переконання, найбільш вдалим щодо судової експертизи є термін «експертна технологія». Експертна технологія передбачає рух експертного провадження в судово-експертній установі.

Список використаних джерел

1. Аверьянова Т. В. Судебная экспертиза : курс общей теории. Москва : Норма, 2006. 480 с.
2. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 20 : Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. Харків : Право, 2018. 952 с.
3. Колдин В. Я. Экспертные технологии правоприменения. Размышления по поводу события : рецензия на книгу Мультимодальное издание «Судебная экспертиза перезагрузка» : В 3 ч. Москва, 2012 // Правоведение. 2013. № 4. С. 1—11.
4. Криминалистика. Краткая энциклопедия / авт.-сост. Р. С. Белкин. Москва : Большая Российская Энциклопедия, 1993. С. 111.
5. Судові експертизи в процесуальному праві України : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2019. 424 с.
6. Шерстюк В. М. Судово-експертна діяльність (організаційно-правові та морально-психологічні засади) : монографія / за ред. В. Ю. Шепітька. Сімферополь : ООО «ДАЙП», 2008. 196 с.

С. В. Шкурдода,

Черкаський НДЕКЦ МВС України, м. Черкаси, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7511-5126>, e-mail: sergeyshkur@yahoo.com

К. П. Король,

Черкаський НДЕКЦ МВС України, м. Черкаси, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5253-232X>, e-mail: bertolar@ukr.net

К. В. Мосіюк,

Черкаський НДЕКЦ МВС України, м. Черкаси, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7298-5086>, e-mail: ekaterinamosiuk@gmail.com

МОРФОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ТАБЛЕТОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ФОРМ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ, ПРЕКУРСОРІВ, СИЛЬНОДІЮЧИХ І ОТРУЙНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

Анотація. Розглянуто проблематику відсутності уніфікованого експертного підходу до опису морфологічних ознак таблетованих лікарських форм, які нерідко

є об'єктами експертизи із дослідження наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, сильнодіючих, отруйних лікарських засобів, що може